

unesco

Latvijas
Nacionālā komisija

UNESCO pētījums: 9 no 10 žurnālistu slepkavībām joprojām ir neatrisinātas

Publicēts: 08.11.2021.

[Zināšanu sabiedrība](#)

Atzīmējot Starptautisko dienu nesodāmības izbeigšanai par noziegumiem pret žurnālistiem, UNESCO ir publicējis ziņojumu par tendencēm žurnālistu drošībā. Dati parāda, ka pēdējās piecgades laikā žurnālistu slepkavības ir samazinājušās, tomēr vēl aizvien ir ļoti augsta nesodāmība par pret viņiem veiktajiem noziegumiem – 87% no veiktajām slepkavībām joprojām ir neatrisinātas. Turpina pieaugt žurnālistu aizturēšanas un citi pret viņiem vērsti uzbrukuma veidi, savukārt kopš 2020. gada sākuma arī Covid-19 pandēmija ir saasinājusi ar žurnālistu drošību saistītās problēmas.

Visvairāk slepkavības aplūkotajā periodā no 2016. gada līdz 2020. gadam notikušas Latīņamerikā un Karību reģionā, kā arī Āzijas un Klusā okeāna reģiona valstīs – 123 gadījumi katrā, kam seko Arābu reģions (90). Vislielākais slepkavību skaits veikts Meksikā (61) un Afganistānā (51). Pētījums parāda likumsakarību, ka valstīs, kurās ir augsts žurnālistu slepkavību skaits, ir arī augsts neatrisināto gadījumu īpatsvars, sekmējot nepārtrauktu vardarbības ciklu. Kopš 2006. gada, kad UNESCO sāka sistemātiski uzraudzīt žurnālistu slepkavības un to nesodāmību, līdz 2020. gada 31. decembrim ir nogalināti 1229 žurnālisti, un tikai 13% šo lietu ir pilnībā atrisinātas.

Joprojām saglabājas tendence, ka proporcionāli pieaug ārpus konflikta valstīs veiktais slepkavību skaits. 2020. gadā 61% no slepkavībām tika veiktas ārpus konflikta zonās. Tāpat pēdējos gados arvien vairāk pieaug pret žurnālistiem vērstā vardarbība internetā, īpaši pret sievietēm. Pētījums atklāj, ka katrā septītā no 10 aptaujātām sievietēm žurnālistēm, veicot darba pienākumus, ir piedzīvojuši pret sevi vērstu vardarbību internetā.

Pētījums arī parāda, ka pēdējā gadā pandēmijas ekonomiskās sekas ir radījušas negatīvu ietekmi uz mediju nozares pārstāvju algām un darba iespējām, savukārt tiem, kuri darbu spēj turpināt, pandēmijas atspoguļošana ir palielinājusi draudus saslimt ar

koronavīrusa un atstājusi negatīvu psiholoģisku ietekmi. Dažos no sliktākajiem gadījumiem žurnālistiem ir uzbrukuši arī vakcinācijas pretinieki.

Pandēmija arī veicinājusi vārda brīvības ierobežošanu likumdošanā un politikas īstenošanā, tostarp izmantojot to kā ieganstu, lai aizturētu žurnālistus par valdības rīcības atspoguļošanu krīzes novēršanā, traktējot to kā dezinformācijas izplatīšanu.

Pasaulē turpina pieaugt žurnālistu aizturēšanu gadījumu skaits. Valstu iestādes galvenokārt attaisno žurnālistu arestus un aizturēšanas, izvirzot apsūdzības pretvalstiskā rīcībā, tostarp terorismā, spiegošanā un sazvērestībā. Nesamērīgi bargi likumi par apmelošanu, neslavas celšanu un dezinformāciju, ir kalpojuši par pamatu mediju pārstāvju ieslodzīšanai. 2020. gadā tika reģistrēti 274 ieslodzīti žurnālisti, kas ir augstākais skaits kops 1992. gada, no tiem 67% bija aizturēti uz pretvalstisku apsūdzību pamata.

Ziņojums pieejams: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379589.locale=en>

Starptautisko dienu nesodāmības izbeigšanai par noziegumiem pret žurnālistiem atzīmē kopš 2014. gada, pieminot divu franču žurnālistu slepkavību 2013. gada 2. novembrī Malī. Diena mudina valstis darīt visu iespējamo, lai novērstu vardarbību pret žurnālistiem un plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, un sauktu pie atbildības par pret viņiem vērstiem noziegumiem. Tāpat diena aicina veicināt žurnālistiem drošu un labvēlīgu vidi, lai viņi varētu veikt savu darbu neatkarīgi un bez nepamatotas iejaukšanās.

Mediju brīvība un žurnālistu drošība ir Latvijas ārpolitikas prioritāte cilvēktiesību jomā. Kopā ar partnervalstīm, Latvija regulāri aktualizē mediju brīvības un žurnālistu drošības jautājumus starptautiskajās organizācijās (ANO, EDSO, Eiropas Padome), kā arī aktīvi iesaistās Mediju un Interneta brīvības koalīciju darbā. Latvija sniedz arī praktisku ieguldījumu žurnālistu drošības situācijas uzlabošanai – tā, piemēram, Latvijas valdība piešķirusi būtisku finansējumu, lai nodrošinātu rehabilitējamo Baltkrievijas žurnālistu uzņemšanu, sniegtu žurnālistiem psiholoģisko atbalstu un veiktu apmācības par drošību.

Kitija Balcare, UNESCO LNK komunikācijas

Autors: konsultante

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/unesco-petijums-9-no-10-zurnalistu-slepkavibam-joprojam-ir-neatrisinatas>